

JPF 2013/25

Rechtbank Almelo

26 september 2012, 127625/FA RK 12-327; LJN BX8810.

(mr. Van der Lecq

mr. Blankestijn

mr. Jongebreur)

[Verzoekster] te [woonplaats], [land],

verzoekster,

advocaat: mr. A.J.M. van der Zanden,

tegen

de ambtenaar van de burgerlijke stand in de gemeente Hengelo te Hengelo,

belanghebbende.

Als belanghebbende in deze zaak is aangemerkt:

de officier van justitie in het arrondissement Almelo.

Internationaal naamrecht, Erkenning van buitenlandse naamswijziging

[BW Boek 1 - 7 ; BW Boek 1 - 26 ; BW Boek 1 - 26a ; BW Boek 1 - 27 ; BW Boek 10 - 20 ; BW Boek 10 - 24 ; WCN - 5a]

» Samenvatting

Verzoekster is in 1968 geboren en heeft de Nederlandse nationaliteit. Op 6 januari 2003 is door de Civil Court te New York een “Order granting leave to change name from [X] to [Y]” afgegeven. Verzoekster heeft bij brief van 23 december 2011 de ambtenaar van de burgerlijke stand verzocht een latere vermelding aan haar geboorteakte toe te voegen, inhoudende dat haar geslachtsnaam is gewijzigd in [Y]. Bij beslissing van 7 februari 2012 heeft de ambtenaar van de burgerlijke stand geweigerd aan het verzoek te voldoen. De verzoekster heeft de rechtbank verzocht om de ambtenaar hiertoe te gelasten.

De verzoekster legt aan haar verzoek primair art. 1:26 BW jo. 1:26a BW ten grondslag, subsidiair stelt zij dat op grond van art. 10:24 BW de geslachtsnaamswijziging die in de VS heeft plaatsgevonden in Nederland dient te worden erkend.

De rechtbank stelt vast dat de verzoekster uitsluitend de Nederlandse nationaliteit bezit. Op grond van art. 10:20 BW wordt de geslachtsnaam van verzoekster derhalve bepaald door het Nederlandse recht. Ingevolge art. 1:7 BW kan een geslachtsnaamswijziging uitsluitend bij Koninklijk Besluit plaatsvinden. De op 6 januari 2003 door de Civil Court te New York afgegeven beslissing is niet vatbaar voor opnemering om reden dat een wijziging op deze wijze het Besluit Geslachtsnaamswijziging zou uithollen.

Op grond van art. 10:24 lid 1 BW kan een in het buitenland tot stand gekomen geslachtsnaamswijziging in Nederland slechts worden erkend indien de geslachtsnaam van een persoon als gevolg van een wijziging in de persoonlijke staat is gewijzigd overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie opgemaakte akte. De rechtbank oordeelt dat het begrip “persoonlijke staat” niet in de wet is gedefinieerd. Naar het oordeel van de rechtbank kan een enkele geslachtsnaamswijziging in het buitenland dan ook niet als wijziging in de persoonlijke staat worden gekwalificeerd. Dit betekent dat de situatie van verzoekster niet valt onder het bereik van art. 10:24 BW en het verzoek derhalve dient te worden afgewezen.

[beslissing/besluit](#)

» Uitspraak

Het procesverloop

(...; red.)

De vaststaande feiten

Op [1968] is te [plaats] geboren: [naam], nader te noemen verzoekster.

Verzoekster heeft de Nederlandse nationaliteit.

Op 6 januari 2003 is door de Civil Court of the city of New York afgegeven een “Order granting leave to change name from [X] to [Y]”.

De beoordeling van het verzoek en de motivering van de beslissing

1. Verzoekster stelt dat de rechtbank te New York de geslachtsnaamswijziging heeft uitgesproken van [X] in [Y]. Verzoekster gebruikt de naam [Y] reeds geruime tijd in het dagelijks leven en in het maatschappelijk verkeer en zij heeft onder deze naam een zekere bekendheid opgebouwd. Verzoekster stelt recht en belang te hebben bij erkenning van de in New York uitgesproken geslachtsnaamswijziging in de Nederlandse registers van de burgerlijke stand. Verzoekster heeft bij brief van 23 december 2011 de ambtenaar van de burgerlijke stand verzocht een latere vermelding aan haar geboorteakte toe te voegen, inhoudende dat haar geslachtsnaam is gewijzigd in “[Y]”.

Bij beslissing van 7 februari 2012 heeft de ambtenaar van de burgerlijke stand geweigerd aan het verzoek te voldoen.

Binnen de termijn van zes weken, zoals genoemd in artikel 1:27 Burgerlijk Wetboek (hierna: BW), en derhalve tijdig, is het verzoekschrift ter griffie van deze rechtbank ingediend.

2. Verzoekster legt aan haar verzoek primair artikel 1:26 juncto 1:26a BW ten grondslag, subsidiair stelt zij dat op grond van artikel 10:24 BW de geslachtsnaamswijziging die in de Verenigde Staten heeft plaatsgevonden in Nederland dient te worden erkend.

3. De ambtenaar van de burgerlijke stand heeft zich op het standpunt gesteld dat Nederlands recht van toepassing is op de naam van verzoekster, nu zij de Nederlandse nationaliteit heeft, en dat, nu er zich geen wijziging in de persoonlijke staat van verzoekster heeft voorgedaan, artikel 10:24 BW niet van toepassing is zodat de buitenlandse naamswijziging niet voor opneming in de Nederlandse registers van de burgerlijke stand vatbaar is.

4. De officier van justitie deelt het standpunt van de ambtenaar van de burgerlijke stand en voegt hier nog aan toe dat de betreffende regelgeving – anders dan in het Nederlandse Internationaal Privaatrecht op andere gebieden het geval is – geen ruimte laat voor toepassing van de zogenaamde “realiteitstoets”. Aanknoping zoeken met het recht van het land waarmee de nauwste band bestaat is derhalve in deze geen optie. Als dat wel het geval zou zijn, dan nog zou er volgens de officier van justitie een nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer zijn, zodat aan erkenning van de buitenlandse naamswijziging niet kan worden toegekomen.

Ten slotte, uiterst subsidiair, heeft de officier van justitie zijn bedenkingen geuit over de aard van de naamswijzigingsprocedure en de waarborgen waarmee deze procedure omgeven zou zijn, zodat de officier hieromtrent nadere informatie zou wensen alvorens een standpunt in te kunnen nemen of deze akte zich leent voor opneming in een Nederlands register van de burgerlijke stand.

5. De rechtbank overweegt als volgt. De rechtbank stelt vast dat verzoekster uitsluitend de

Nederlandse nationaliteit bezit. Op grond van artikel 10:20 BW wordt de geslachtsnaam van verzoekster derhalve bepaald door het Nederlandse recht. Ingevolge het Nederlands recht vindt geslachtsnaamswijziging uitsluitend plaats bij Koninklijk Besluit en niet bij rechterlijke beschikking. Artikel 1:7 lid 1 BW bepaalt hierover dat de geslachtsnaam van een persoon op zijn verzoek door de Koning kan worden gewijzigd. In het Besluit Geslachtsnaamswijziging is neergelegd op welke gronden wijziging van de geslachtsnaam kan worden verzocht. Voor zover verzoekster artikel 1:26 lid 1 BW ten grondslag aan haar verzoek heeft gelegd, kan dit verzoek niet slagen, nu dit zou betekenen dat de regels van internationaal privaatrecht met betrekking tot het namenrecht op deze manier terzijde zouden worden gesteld.

De op 6 januari 2003 door de Civil Court of the city of New York afgegeven “Order granting leave to change name from [X] to [Y]” is om deze reden naar zijn aard niet vatbaar voor opneming in een Nederlands register van de burgerlijke stand, zodat de door verzoekster verzochte verklaring voor recht kan niet kan worden verleend.

6. Verzoekster beroept zich subsidiair op artikel 10:24 lid 1 BW. Dit artikel luidt: “Indien de geslachtsnaam of de voornamen van een persoon ter gelegenheid van de geboorte buiten Nederland zijn vastgelegd of als gevolg van een buiten Nederland tot stand gekomen wijziging in de persoonlijke staat zijn gewijzigd en zijn neergelegd in een overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie opgemaakte akte, worden de aldus vastgelegde of gewijzigde geslachtsnaam of voornamen in Nederland erkend. De erkenning kan niet wegens onverenigbaarheid met de openbare orde worden geweigerd op de enkele grond dat een ander recht is toegepast dan uit de bepalingen van deze wet zou zijn gevolgd.”

Verzoekster stelt dat de geslachtsnaamswijziging die door de rechtbank New York is uitgesproken een wijziging in haar persoonlijke staat behelst, zodat deze wijziging in Nederland dient te worden erkend. De ambtenaar van de burgerlijke stand en de officier van justitie zijn van oordeel dat de geslachtsnaamswijziging geen wijziging in de persoonlijke staat is, zodat dit artikel niet van toepassing is.

7. De rechtbank oordeelt dat het begrip “persoonlijke staat” niet in de wet is gedefinieerd, zodat uit diverse bronnen moet worden herleid wat hieronder dient te worden verstaan. Wanneer aansluiting wordt gezocht bij de procedures tot betwisting en inroeping van staat, zoals beschreven in de artikelen 1:209 en 211 BW, dan lijkt de persoonlijke staat beperkt te zijn tot de afstammingsrelatie.

De rechtbank Den Haag heeft in haar beschikking van 16 september 2009 (LJN AT 9588) beslist dat, nu in het betreffende artikel (destijds artikel 5a Wet Conflictenrecht Namen, thans gelijklopend artikel 10:24 BW) niet wordt gesproken over een wijziging in de familierechtelijke betrekkingen, de werking niet beperkt is tot wijzigingen in de persoonlijke staat waarbij een familierechtelijke betrekking is ontstaan of tenietgegaan. Vanuit deze benadering zou ook een huwelijk tot een wijziging in de persoonlijke staat leiden.

In de Officiële Mededeling 1/2011 van de Commissie van advies voor de zaken betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit wordt aangegeven dat onder een verandering in de persoonlijke staat bijvoorbeeld dient te worden verstaan een huwelijk, een geregistreerd partnerschap, een echtscheiding, een erkenning, een adoptie, een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap of een wettiging zonder erkenning. De rechtbank overweegt dat het woord “bijvoorbeeld” in deze Officiële Mededeling lijkt te indiceren dat het hier geen limitatieve opsomming betreft, en dat er ook andere wijzigingen in de persoonlijke staat denkbaar zijn. Echter, de voorbeelden die worden genoemd hebben als overeenkomstig kenmerk dat ze zien op het aangaan of verbreken van een wettelijke relatie tussen twee personen, hetzij in de afstammings sfeer, hetzij in de sfeer van een duurzame verbintenis zoals een huwelijk. Het aangaan, danwel het tenietgaan van dergelijke relaties kan gevolgen hebben voor de geslachtsnaam of de voornamen van een persoon en het is op deze situaties dat artikel 10:24 BW betrekking heeft.

8. Naar het oordeel van de rechtbank kan een enkele geslachtsnaamswijziging in het buitenland dan ook niet als wijziging in de persoonlijke staat worden gekwalificeerd. Dat de wetgever zulks ook niet bedoeld heeft, kan evenzeer uit de tekst van de wet worden afgeleid, nu hier immers wordt gesproken over een geslachtsnaamswijziging als gevolg van een wijziging in de persoonlijke staat. In het geval van verzoekster heeft geen wijziging in de persoonlijke staat plaatsgevonden als gevolg waarvan haar geslachtsnaam is gewijzigd, doch verzoekster heeft welbewust en op eigener verzoek haar geslachtsnaam in de Verenigde Staten laten wijzigen. Dit betekent dat de situatie van verzoekster niet valt onder het bereik van artikel 10:24 lid 1 BW en het verzoek dient te worden afgewezen.

9. Ten overvloede overweegt de rechtbank dat verzoekster door het overleggen van diverse producties, alsmede in haar verzoekschrift en de mondelinge toelichting ter zitting, benadrukt heeft dat zij groot belang heeft bij erkenning van de naam “[Y]” in de Nederlandse registers van de burgerlijke stand. De geslachtsnaamswijziging is ingegeven omdat verzoekster wenst met een geslachtsnaam door het leven te gaan die internationaal niet voor problemen in het maatschappelijk verkeer zorgt. Thans is de wens van verzoekster om niet met twee verschillende namen geregistreerd te staan. De rechtbank merkt op dat, hoe invoelbaar deze wens van verzoekster ook is, deze discrepantie in namen door verzoekster zelf teweeg is gebracht. De onderhavige procedure kent bovendien geen ruimte voor een belangenafweging.

10. De rechtbank zal het verzoek afwijzen.

11. Verzoekster zal, als de in het ongelijk gestelde partij, in de proceskosten worden veroordeeld. Deze kosten worden aan de zijde van de ambtenaar begroot op nihil.

De beslissing

De rechtbank:

I. Wijst het verzoek af;

II. Veroordeelt verzoekster in de kosten van deze procedure.

» Noot

1. Inleiding

In deze uitspraak wordt het Nederlandse internationale namenrecht weer op de proef gesteld. Het is de vraag of een buitenlandse naamswijziging die niet door een wijziging in de persoonlijke staat van de persoon is gewijzigd, in Nederland wordt erkend als zij overeenkomstig de plaatselijke voorschriften is geschied? Het antwoord van de Rechtbank Almelo is nee. In deze annotatie sta ik even stil bij de vraag of de rechtbank andere wegen had kunnen volgen.

2. Erkenning van de geslachtsnaamswijziging

Voor de erkenning van een vaststelling of wijziging in een geslachtsnaam die buiten Nederland plaatsgevonden heeft, moet art. 10:24 BW worden geraadpleegd. Deze bepaling is letterlijk overgenomen uit art. 5a Wet conflictenrecht namen (*Wcn*). Deze wet is tot stand gekomen in verband met de ratificatie van de Overeenkomst van München van 5 september 1980 (Trb. 1981, 72). In het kader van de *Wcn* is duidelijk vast komen te staan dat art. 5a van toepassing was op geslachtsnaamswijzigingen die buiten Nederland hadden plaatsgevonden (zie bijvoorbeeld K. Boele-Woelki, ‘Tien jaar namenrecht in Nederland’, *Tijdschrift voor Familierecht en Jeugdrecht* 2000, p. 136).

3. Toepassing van art. 10:24 BW

Art. 10:24 BW is geformuleerd teneinde de erkenning van in het buitenland vastgestelde wijzigingen van de geslachtsnaam te regelen. Art. 10:24 lid 1 BW bepaalt dat geslachtsnamen die in het buitenland gewijzigd zijn, in aanmerking komen voor erkenning in Nederland mits er aan twee voorwaarden is voldaan. Ten eerste moeten de buitenlandse IPR-regels in acht zijn genomen en ten tweede moet de geslachtsnaamswijziging hebben plaatsgevonden in overeenstemming met de plaatselijke voorschriften en door een bevoegde autoriteit zijn verricht. Art. 10:24 lid 1 BW ziet echter slechts op situaties waar de geslachtsnaam vastgesteld of gewijzigd is (i) ter gelegenheid van de geboorte buiten Nederland of (ii) als gevolg van een buiten Nederland tot stand gekomen wijziging in de persoonlijke staat.

Met betrekking tot de vraag of art. 10:24 BW ook van toepassing is in gevallen waarin een persoon haar of zijn geslachtsnaam heeft gewijzigd in andere gevallen, is buiten de beslissing van de Rechtbank Almelo geen jurisprudentie. Bovendien staat hier ook niets over vermeld in de Memorie van Toelichting betreffende de invoering van art. 5a WCN (*Kamerstukken II 1997/98, 25 971, nr. 3, p. 2-3*) of bij de invoering van Boek 10 BW.

4. Art. 10:24 BW is niet van toepassing

De vraag rijst derhalve of geslachtsnaamswijzigingen die in het buitenland hebben plaatsgevonden en die niet onder art. 10:24 BW vallen, toch voor erkenning in Nederland in aanmerking kunnen komen. Bij de beoordeling van deze vraag zouden de volgende overwegingen een rol kunnen spelen.

4.1. Overeenkomst van München

Vóór erkenning van de buitenlandse geslachtsnaamswijziging pleit dat Nederland een Overeenkomstsluitende staat is bij de Overeenkomst inzake veranderingen van geslachtsnamen en voornamen, 4 september 1958 te Istanboel (Trb. 1960, 48. Zie verder R. de Groot, *Personen- en familierecht, losbladige*, Titel 1.2.ipr-12). Deze overeenkomst is in Nederland op 27 april 1962 in werking getreden. In art. 3 lid 1 van deze overeenkomst is een bepaling opgenomen waarin de erkenning van buitenlandse geslachtsnaamswijzigingen wordt geregeld.

“De in een van deze Staten [overeenkomstsluitende staten, ICS] gegeven eindbeslissingen welke een verandering van geslachtsnaam of voornamen toestaan, hetzij aan zijn onderdanen, hetzij aan staatlozen of vluchtelingen in de zin van het Verdrag van Genève van 28 juli 1951, indien deze hun woonplaats of, bij gebreke daarvan, hun verblijfplaats op zijn grondgebied hebben, zijn van rechtswege uitvoerbaar op het grondgebied van elk de Overeenkomstsluitende Staten mits zij niet strijdig zijn met de openbare orde aldaar.”

Hoewel de Verenigde Staten geen Overeenkomstsluitende staat bij deze Overeenkomst is, zou een analoge toepassing kunnen worden bepleit. Het feit dat Nederland een dergelijke regel kent, geeft aan dat Nederland buitenlandse geslachtsnaamswijzigingen accepteert. Dit argument is echter aanvechtbaar aangezien de wederzijdse erkenning van geslachtsnaamswijzigingen op grond van deze Overeenkomst op reciprociteit is gebaseerd. Het feit dat de Verenigde Staten zich niet aan dezelfde voorwaarden heeft gebonden, zou voldoende reden kunnen zijn om deze regel niet analoog toe te passen.

4.2. Apostillevetrag 1961

De erkenning van de buitenlandse geslachtsnaamswijziging zou daarnaast op de algemene erkenningvereisten kunnen worden gebaseerd. Aangezien de geslachtsnaamswijziging in de Verenigde Staten voorzien kan worden van een apostille, zou de geslachtsnaamswijziging kunnen worden erkend (Verdrag tot afschaffing van het vereiste van legalisatie voor buitenlandse openbare akten, Trb. 63, 28).

4.3. Ruime uitleg

Men zou vervolgens kunnen aanvoeren dat art. 10:24 BW ruim moet worden uitgelegd zodat ook deze situatie eronder valt. Aangezien het wenselijk wordt geacht om de ambtenaar van de burgerlijke stand zekerheid te bieden over de vraag wanneer hij of zij op basis van een aan hem of haar overgelegd buitenlands document de desbetreffende persoon onder de daarin aangegeven naam kan registreren, zou art. 10:24 BW een ruime uitleg dienen te krijgen.

4.4. Conclusie

Al met al wordt het moeilijk – zo niet onmogelijk – om een dergelijke geslachtsnaamswijziging in Nederland te erkennen. Hoewel ik zelf geen voorstaander ben van een dergelijke voorwaarde, deel ik wel de mening dat de voorwaarde van “persoonlijke staat” op deze manier dient te worden uitgelegd. Natuurlijk belet verzoeker niets om een verzoek tot geslachtsnaamswijziging onder het Besluit geslachtsnaamswijziging in te dienen. Een beroep op art. 6 zou wellicht de enige mogelijkheid kunnen zijn om deze situatie te verbeteren. Art. 6 voorziet in een optie om, indien de geslachtsnaam niet op één van de gronden in het Besluit geslachtsnaamswijziging kan worden gewijzigd, toch de geslachtsnaam te laten wijzigen om reden dat “het achterwege blijven van de geslachtsnaamswijziging de lichamelijke of geestelijke gezondheid van de betrokkene in ernstige mate zou schaden”.

mr. dr. I. Curry-Sumner,